

Štev. 8.

V Ljubljani, 1. velikega srpana 1905.

Leto VI.

V domovino!

I.

Plula je vesna nad poljem
tiho, skrivnostno kot sen
in poljubila zemljici
gorko oklep je leden.

Mrzle zbežale so burje
daleč za sive goré;
mehke so sapice prišle
v naše prelepo poljé.

In pokazale nam črešnje
svoj so prenežni nakit,
s cvetjem prijazni naš vrtec
danes je ves že pokrit.

V vrt, tja med cvetje dišeče
grem, ko umrje nam dan;
sape nad mano šumijo,
plavajo v severno stran.

Plavajo v kraje, kjer bistra
Sava med polji šumi —
Ah, da bi mogel jaz z njimi
tja do domače vasi!

II.

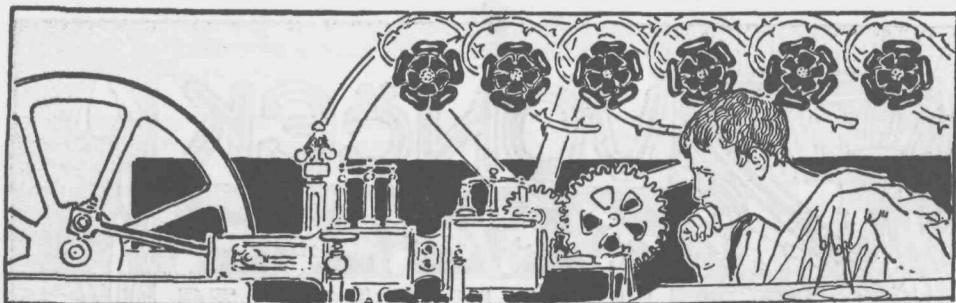
Južna noč, oj, noč čarobna
nad menoj leži;
v srcu sanje se budijo
iz minulih dni.

Južno je nebo razpeto
svetlo nad menoj —
a pod lepšim izprehaja
danes duh se moj.

Tamkaj ob zeleni Savi
misli plavajo
in domačo sveto zemljo
poljubavajo . . .

Borisov.

Nemec.

Spisal *Andrej Rapè.*

Nemec pride! Bogue, kakšen je? Majhen? Velik? Ali zna po naše govoriti? Kaj praviš, ali bi ga kaj razumel? Danes pride Nemec, in videli ga bomo. Dol k Mrjaščevim pride, in mi bomo stali tam pod šolo in gledali bomo, ko bo prihajal.

Ferjanov Francek, Govekarjeva Manica, Brgantova Peter in Francka, Marevževa Ludovik in Urška so stali pod Mrjaščevo hišo in tako modro ugibali o Nemcu. Nemca pa tisto popoldne le ni hotelo biti . . .

I.

Dunaj, 24. junija 18 . .

Velečislana gospodična!

Oprostite, da Vas nadlegujem tem potom. Doznal sem od svoje sestre, Vaše iskrene prijateljice in čestilke, da bi bilo moči v ondukajšnjem kraju dobiti za mojega 6 let starega sina, ki ga zaradi svojih poslovnih razmer ne morem imeti pri sebi, primerne reditelje, ki bi otroka oskrbeli z vsem, kar bi potreboval, proti gotovi odškodnini. Ljubo bi mi bilo, da bi se moj Knut, ki je sedaj vzgojen pri nemških rediteljih, priučil slovenskemu jeziku.

Ker boste, cenjena gospodična, pač Vi imeli največ opravka z njim v šoli, prosim Vas lepo, bodite še tako prijazni, pa oskrbite še pri ljudeh, o katerih ste poročali moji sestri, da Knuta vzemo v rediteljsko oskrbo, ter mi blagovolite naznaniti njih zahteve. Vam, blaga gospodična, še posebe priporočam svojega sina ter sem, zahvaljujoč Vas kar najtopleje za Vašo blagonaklonjenost,

Vam vdani

N. N.

In oskrbela je gospodična Ana potrebno, in tako so določili, da pride v naš kraj Nemec, ki je provzročil toliko govora in razmišljanja našemu vaškemu drobižu.

* * *

Pa je bilo že res pozno tistega popoldneva. Ura, no da, ta ni bila kdo ve kako pozna, pa saj veste, če kdo čaka in čaka, kako se mu vse dolgo zdi.

Tudi zgoraj omenjeni vaški drobiž je težko čakal, da nikoli tega. Pa je prihitel zdaj eden, zdaj drugi sem izza hišnega vogla in pogledal na staro cerkveno uro, ki kakor velikansko oko resno zre s cerkvenega pročelja na vaški drobiž. Pravkar ji je stari kazalec zdrknil naprej.

„Ura je zdrknila,“ je zavpil Ferjanov Francek, in ves drobiž se je usul izza poda sem na cesto in gledal na uro. Ura je stala mirno, ni se več vidno gibal kazalec, le votli udarci nihala so pričali, da gre ura dalje svojim potom: sem — tja, sem — tja . . .

„Nemca ne bo, jaz grem pa domov!“ je zavpil Marevžev Ludovik in stekel v klanec. Za njim so jo udrli drugi. Kmalu ni bilo nikogar več. Večer. Mrak je legal na vas. Nemca pa ni čakal nihče več.

II.

Videl sem Knuta še tisti večer. Da imam kako sliko njegovo, bi vam jo rad pokazal, zakaj deček je res ljubezniv. Velike, vijoličaste so mu oči. Nemiren je kot živo srebro. Pa vam ni pri miru prav nič. Sekundo vam ni na miru. In kako je domač! Ali govori ne dosti. Smeje se prav rad, smeje se prav ljubko in otroško. Poslovil se je bil tisti večer pri nas, ko ga je odvedla gospodična Ana k Mrjaščevim. Roko je dal. Pa sem ga povprašal to in ono po nemško, pa me je samo gledal. Odgovoril ni.

Prvi večer je pokazal Knut pri Mrjaščevih, da bo treba paziti nanj, da je nenavadno vihrav in živ. Pokazali so mu po večerji posteljo, v kateri bo spal. Pogledal je naokolo. Ah, radoveden je bil! Pa je radovednosti svoji tudi takoj ustregel. Izginil je iz sobe. Pa na vrt! . . . Tema je že bila, a deček je letal po vrtu kar naprej. To vam je bil prizor. Od tega do onega drevesa je tekal, se ga oprijel kot bi objel svojega najljubšega prijatelja, pogledal malo gor med vejevje, pa ga izpustil in tekel do drugega. Kot ptiček, prav kot ptiček! Samo peti ni znal še po naše. Za njim je tekla dekla, češ, kam hoče otrok. Menite, da ga je mogla izlepa ujeti? Kaj še! Tako je bežal kot veter.

Kako je spal prvo noč, ne vem! Povedati ni hotel, pa saj ga prav tudi umeli nismo. Drugi dan pa je že našel prijatelja. Ferjanov Francek — ta se ga je lotil.

„Mama,“ je rekel zvečer doma, „Nemca imam pa rad. Oh, kako je živ! Samo tako sam je! Dolgčas mu je. K nam naj pride, pa bova midva skupaj. Oba bova vaša, oba pridna.“ Tako-le je govoril Francek, in materi je bilo všeč. Pa se je naposled res tako naredilo. Francek je dobil v Nemcu bratca. Njegovi starši so ga vzeli k sebi.

To je bilo življenja tiste dni v tem koncu vasi, doli blizu Save, doli na travniku. Vaški paglavci, ki Nemca včeraj niso mogli dočakati, so ga prišli gledat. Ljubko je bilo videti otroke, ki bi si bili radi kaj povedali, pa si niso znali. Knut ni umel njih, otroci ne njega. No, da! Težko je, če se otroci ne umejo med seboj. Pa saj so glavice bistrumne.

„Pojdi z menoj, Nemec,“ je vpil Brgantov Peter, pa je tudi pokazal, kaj hoče, zakaj prijel je Nemca in ga vlekel s seboj. Tako so se že počasi

razumeli. Ali najbolje sta se seveda razumela Francek in Knut. Pogovarjala sta se tako imenitno vsak po svoje, pa sta se le razumela.

Pa je ujel Francek kako čudno, težko besedo in jo ponavljal, a Knut si je lomil jezik, izgovarjajoč za Franckom.

„Saj ne znaš!“ mu je ta večkrat del. „Kaj je to?“ — „Dos“? in kazal je na bič.

„Pajčen! . . . Hihhi! . . .“

„Ti si tudi pečen, Knut!“ ga je zavrnil Francek.

„Bič, reci, bič!“

In Knut ga je ljubeznivo gledal, pa gonil venomer svoj „pajčen“.

Ali sprla se nista s Franckom nikoli. O drugih mladih tovariših ne morem reči tega.

Nekoč so Nemcu nagajali. Knut je bil hud. In — no, otrok je otrok! Po nosu je udaril v naglici Govekarjevo Manico, da je videla zvezde.

Če je bilo kje kako vpitje, smo že vedeli: Knut je gotovo poley.

Potekali so dnevi, prešli so tedni. Knut je hodil v šolo. In govorili smo počasi, počasi, a šlo je le. Da bi ga bili čuli, kako je drobil po kakih petih mesecih naš ljubi, lepi jezik slovenski!

„Slovenski že zna! To je glava, kaj!“ Ah, polno hvale je bilo o njem, dasi je bil živ kot živo srebro, dasi je udaril Govekarjevo Manico po nosu, dasi je takoj prvi večer nagajal Mrjaščevi dekli.

In prišel je sveti Miklavž. Sveti Miklavž s polnimi rokami je prišel in trosil dari pridnim otrokom. Nemca ni pozabil. Prav naravnost z Dunaja je prišel in prinesel Knutu sila lepe reči. Kočijo mu je prinesel z lepimi konji in hlevom za konje. Puško mu je prinesel in piškote. Obleko je dobil v dar in klobuk. To je bilo veselja tiste dni. K mojim otrokom je večkrat prišel z vso svojo ropotijo. To so vozili, izpregali in napregali konje, streljali v tarčo in vpili. Toliko hrupa je bilo, da je morala mama večkrat poseči vmes, sicer bi se bili še stepli ti ljubi nagajivčki.

„Knut, Knut!“ se je večkrat glasilo izpred Ferjanove hiše. Mati Ferjanka je klicala Knuta vedno, v skrbeh zanj, saj ga je imela rada kot svojega Francka. In stekel je Knut domov, vprašal, kaj je in zopet zbežal k igri. Neugnan je bil deček, res neugnan. Pa se ni nič utrudil in najsi je skakal. ves prosti čas. Gledal sem ga večkrat skozi okno. Kar po eni nogi je plesal pred hišo kot vrtalka pa vpil, vpil . . . A, jej! Kot živ ogenj! In Brgantova Franica — poleg Francka Nemcu najboljša prijateljica — mu je pomagala. Še v meni je vrela kri, ko sem ju gledal. Skoro sem menil, da sem tisti Rapetov Andrejček, ki ga mati svoj čas tudi ni mogla ugnati. Ah, mlada leta, mlada kri! Nekoč sem pri sosedu preobrnil zibko. Nisem storil tega nalašč, dobro še sedaj vem, da se mi je v mojem nemiru le ponesrečilo, a pomagati ni bilo. Doma me je seveda oče potem prav ljubeznivo zato nekje božal. Sestra Marica je takrat prosila zame, da je nehala sitno božanje, in tega sestri Marici ne pozabim. Te in enake reči mi prihajajo na misel, ko gledam skozi okno Nemca. Da, da! Mladost, kje si?! Ah, v teh otrokih te vidim, ti moja, moja mladost!

„Juhe! Franica, teci!“ vpije Knut pred Brgantom. Kako tečeta oba. Za njima jo pobira Francek Ferjanov; za vsemi Brgantova ovčka. Ah, mladost! Njih glasovi se izgubljajo v daljavi, kakor je daleč, daleč moja mladost.

III.

„Brzjavka za gospodično Ano!“ tako nas je pozdravil nekega dne pismonoša. Brzjavka se je glasila:

Ali je Knut zdrav, da lahko potuje?

„Kaj je? Kaj hočejo?“ Ferjanovo mater je nekaj zbudilo globoko v srcu; zaplula ji je neka grenka slutnja po vseh udih. „Kaj hočejo?“ Ljubeznivo je pogledala Knuta, ki je stal ob nji, držeč se jo za predpasnik in gledal zdaj mater Ferjanovo, zdaj gospodično Ano, zdaj Francka, svojega prijatelja. Kaj govore, ni mogel umeti. Ferjanovi materi se je posvetilo v očeh nekaj mokrega.

Istega dne je došlo z drugo pošto gospodični Ani pojasnilo o brzjavki.

Ljuba gospodična Ana!

Čudili ste se gotovo ob došli brzjavki. Stvar Vam moram pojasniti. Moj najmlajši sin je danes v Ljubljani ter odide v ponedeljek v Berlin. Ker je starejšemu mojemu sinu sedaj omogočeno Knuta vzeti k sebi, ga vzame Feliks s seboj. Prosim Vas lepo, pridite z dečkom v soboto v Ljubljano. Vse drugo ukrenemo tam. Za ves Vaš trud Vas kar najtopleje zahvaljuje

hvaležni

N. N.

„Moj Bog, moj Bog! Knuta nam vzamejo,“ je tarnala tisti dan mati Ferjanova. Otrokoma o vsem še danes ni hotela praviti. „Naj se še danes veselita,“ si je mislila dobra mamka.

Druga dne pa sta prišla Nemec in Francek oba objokana v šolo. Ferjanovo mater sem videl pred hišo, kako si je brisala solze. In prešlo je tisto dopoldne in prišla je ura ločitve.

In zopet so stali vaški otročaji pod Mrjaščevo hišo.

Kaj pa jim je, da niso tako živi, tako veseli kot vedno? Prišli so k Nemcu, kakor so mu vedno rekli, dasi sedaj že nemškega več znal ni, po slovo. Grabilo je vse nekaj za grlo. Stali so okolo Knuta in molčali. Žive njih oči so bile tako lesketajoče. Mokre so bile te ljube, mlade oči.

„Na, K-n-u-u-u-u-t,“ in zajokala je Brgantova Franica tako glasno, da so se mi, gledajočemu to mlado žalost, osolzile oči.

„To-le podobico ti dam za spomin,“ je ihte nadaljevala Francka. Le vzemi jo, tvoja naj bo. Jo boš gori v Nemcih gledal pa mislil na nas. In dala je Franica Knutu podobico v roko.

Bled je stal poleg Francek. „Knut, verižico, to-le verižico in uro vzemi, na, hitro vzemi,“ je hitel. „Pa nič ne jokaj, Knut, le vzemi!“

Knut pa je pogledal s tistimi lepimi očmi pa glasno zajokal.

„Pa vzamem, pa vzamem!“ je del.

In posegel je Brgantov Peter v žep:

„Veš, Knut,“ je del, „moj pipec je lep in rad ga imam. Marsikako piščalko sem si že urezal z njim. Rad ga imam, ali tebe imam rajši. Na, Knut, kar vzemi pipec. Urezal si boš gori v Nemcih piščalko in piskal nanjo naše pesmi.“

In zopet so jokali in zopet so delili Knutu spomine, preproste, a lepe spomine njegovi prijatelji.

Francka nisem mogel pogledati. Preveč se mi je smilil.

Pred hišo Ferjanovo sta si brisali solze gospodična Ana in mati Ferjanova. Tudi par sosed je bilo prišlo in ko so videle žalostno, težko slovo, so jokale tudi one.

Pridrdral je voz. Knut je bil že napravljen in tudi Francek. Ni si dal vzeti, da ne bi spremil v Ljubljano svojega ljubega mladega prijatelja. Sedli so na voz, Ferjanova mati je stopila k vozu stiskaje Knutu roko. Saj ne znam popisati njene bolesi. Odstopil sem od okna, da ne vidim zadnjega prizora.

„Z Bogom, Knut, z Bogom!“ so vpili otroci za drdrajočim vozom. Veliko oko stare cerkvene ure še ni zrlo s cerkvenega pročelja na toliko žalostnih in solznih otroških oči.

„Z Bogom,“ je vpil Nemec. Njegove sanjave, ljube oči so se ozrle še enkrat nazaj na kopo otrok — prijateljev, na ljubo rednico, ki je mahala za njim z robcem, na staro cerkveno uro, ki je kazala k tako žalostnemu slovesu.

Tudi jaz ti tem potom kličem, ljubi nagajivček: „Z Bogom! Da si mi priden in zdrav.“

Božji volek.

*Božji volek v mehki travi,
kam pa šel si zgodaj davi,
ko je vse okrog cvetelo,
oj, cvetelo in dehtelo?*

*»Ej, iskal po širnem logu
sem medveda tam v brlogu,
da kožušček bi posodil,
ko bo mraz po polju hodil.«*

*Božji volek v mehki travi,
kaj pa rekel je mrmravi
striček v temnem ti brlogu,
tam v zelenem, širnem logu?*

*»Eno nogo je okrenil,
z drugo nogo je počenil,
pa je rekel: Hu — hu — hu,
da sem zletel prav do tu.«*

*Božji volek v mehki travi,
ali si kaj jokal davi,
ko se medved je smejal,
da kožuščka ni ti dal?*

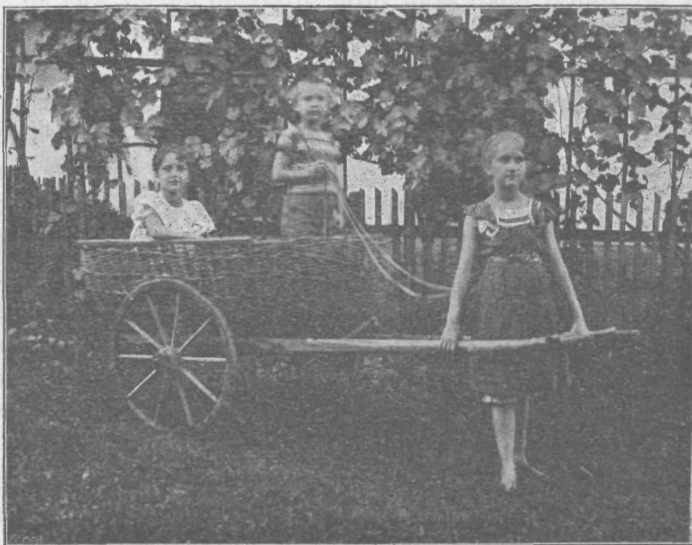
*»Nisem jokal — rosni cvet
mi prodal je ves svoj med,
pa sem pil in se smejal,
ker kožuščka ni mi dal!«*

Cvetko Slavin.

Vesela vožnja.

*Kočijo lepo smo dobili,
da nas popelje stran,
konjiču strogo naročili,
naj bo vozniku vdan.*

*Kočija naša — koš pleteni,
konjiček — sestra, glej!
Lepó po travici zeleni,
hitimo brž naprej!*

*Hitimo brž iz mesta v mesto,
iz kraja gremo v kraj,
napravili so tako cesto,
da pride spet nazaj.*

*Hité pogledi nam veselo
na lepe vse strani,
če pa preveč bo solnce gredo,
nas senca pohladi.*

*Goré zastirajo obzorje,
pod nebom pfič vesla,
šumi potoček kakor morje,
veselo gozd šumlja.*

*Če vseč vam je, le pohitite
na dolgi izprehod,
gotovo z nami ostrmite,
zroč toliko lepó!*

E. Gangl.

Iz šolskih zvezkov.

Izlet na Mrzlico.

Spisna vaja V. razreda ljudske šole v Žalcu.

ne 25. rženega cveta smo napravili že lansko leto namera-
vani izlet na Mrzlico. Zbirali smo se pred šolo ter točno ob
4. uri zjutraj odkorakali proti griškemu mostu, kjer so se nam pri-
družili Vrbenčani. Po zaznamovani poti smo šli skozi Griže na
Britno selo, mimo Govejška in Klemena skozi sotesko pri Brgle-
zovi gostilnici, mimo Ivška do Počivavnika. Tu smo stali med
Kamnikom, Goznikom, Mrzlico in Golavo ter imeli lep razgled
na goro Oljko. Sedaj je držala pot po precej strmi in kameniti cesti
mimo kapelice do Grmadnika, kjer smo počivali 15 minut. Okrepčani in
izpočiti smo korakali dalje ter mimo Zrka, Šloserja in Štora dospeli na
Kriško planino, od koder smo zagledali proti jugozahodu kraje: Hrastnik,
Trbovlje in Zagorje. Kriška planina je jako velik in lep planinski travnik
na južnem pobočju Mrzlice. Pot do Hausenbichlerjeve koče je od tukaj
nekaj časa jako strma in kamenita. Ob 8. uri in 15 minut smo dospeli
srečno do koče, kjer nas je že pričakoval gospod nadučitelj od Sv. Katarine.
V koči smo odložili svojo prtljago, sedli okolo mize in se vnovič okrepčali.
Po počitku smo odšli veselega srca na komaj 3 minute oddaljeni najvišji
vrh Mrzlice. Nikdar v svojem življenju nismo še gledali tolikega obzorja!
Proti severni strani je ležala pred nami kakor na krožniku nam vsem dobro
znana Savinska dolina s svojimi slikovitimi kraji, rodovitnimi njivami in
zelenimi travniki. Pohorje z Veliko Kapo, Golovec na Koroškem ter hrib
Sv. Uršule tvorijo mejo proti severu. Proti severozahodu smo zagledali
Peco in Obir na Koroškem, Dobrol, Golcke in prelepe Savinske planine z
Ojstrico. Proti zahodu smo občudovali očeta slovenskih gorá — staro-
davní Triglav na Kranjskem — ter Menino planino, Sveto planino in Veliko
planino na Štajerskem. Znameniti Kum z dvema cerkvicama, Uskoki ali
Gorjanci na Kranjskem ter Velika Kapela na Hrvaškem so ležali proti jugu.
Proti vzhodu smo gledali Boč pri Polčanah, Donale pri Rogatcu in Maceljsko
gorovje na štajersko-hrvaški meji. Proti severovzhodu pa se razprostirajo
nam že dobro znani Vitanjski hribi in Konjiške gore. Ves ta razgled je
bil prekrasen ter nas je nehote silil do glasnega občudovanja. Ko nas je
gospod nadučitelj še navduševal za našo prelepo domačijo, smo zapeli
prav krepko pesem „Pobratimijo“ ter odšli zopet v kočó. Izmed prelepih
planinskih cvetic, ki smo jih nabirali, imenujem le te-le: planinska čmerika,
planinski svišč, planinska košeničica, planinski kozji parkeljci, talin, rdeča
Marijina rožica, konopnica, gola skreka, čemaž, nebina iskra itd.

Žalec, dne 8. malega srpana 1905.

Kako sem potoval v Rusijo.

Napisal *Ferd. L. Tuma.*

(Dalje.)

VIII.

reneva v prvo gostilnico, ki jo vidiva, kjer menjava tudi avstrijski denar v rumunskega. Tam nimajo kron niti vinarjev, ampak leve in bane. Prvo bi odgovarjalo naši kroni, drugo našim vinarjem.

V krčmi sta sedela poleg nekaterih gostov še dva godca: oče je igral na gosli, sin pa ga je spremljal na glasbenem orodju, ki je podobno nekaj kitari, nekaj pa tamburaškemu glasbilu, ki ga imenujemo brač. Te žalostne melodije so mojega prijatelja, ki je glasbeno jako naobražen, tako presunile, da se ni mogel odločiti, da bi šla naprej. Ali drugi gostilniški gosti so kazali le slabo razumevanje teh s čutom igranih melodij. Zakaj ko je šel pobirat stari godec darov, ni skoro nikjer ničesar dobil. Midva mu dala deset banov (po naše devet vinarjev), za kateri dar se kar ni nehal zahvaljevati in priklanjati. Dejal je nekaj svojemu sinu po rumunsko in potem prisedeta bliže naju in nama igrata — Bog zna kako dolgo še, da nisva prej midva odšla. In še odhajajoč se je oziral moj prijatelj z nepopisnim sočutjem na umazana, bleda in upadla godca.

Ali naj popisujem zdaj vso to krasoto, ki sva jo uživala na rumunski zemlji, v dolini reke Prahove? Sto in sto golih vrhov, same ostre sive pečine štrle proti nebu, pogorje, kamor še ni stopila človeška noga. Samo orli in bliski imajo tam svoje neizmerno domovje in v ljudskih pravljičah živeti škrti, kleki in kar je še podobnih namišljenih duhov, ki niso v resnici nikdar živeli, ampak si jih je izmislila le bogata človeška domišljija.

In če je pogled na te strme vrhove že zdaj tako krasen, ko odsevajo v njih pekoči solnčni žarki, kaj naj šele rečem o njih, ko sva jih gledala prihodnjega dne kmalu po tretji uri zjutraj, ko se upira vanje krvavordeča jutranja zora. Človek bi mislil, da je v peklu ali pa v deželah, ki jih popisuje pravljičica „Tisoč in ena noč“.

Hodila sva na dan povprek po 13 ur: zjutraj od štirih do desetih dopoldne in popolne od treh do devetih zvečer. Drugače pa sva izvečine spala ali pa pisala domov. Naj še omenim, da morajo biti tu prav čudne razmere

v poštni upravi. Zakaj pogubili so nam vsaj polovice pisem, ki sva jih odposlala, četudi sva delala naslove kakor mogoče vestno.

D drugega dne, odkar sva bila na Rumunskem, srečava kralja, ki se je moral ali nama ali pa najimi opravi dovolj čuditi, zakaj še odhajajoč je vstal v svojem vozu in gledal za nama. Mignil je še svojemu spremljevalcu — adjutant — ki je storil prav tako. Nehote nama uide dobrovoljen smeh, in če bi imel kralj priliko čitati vaš „Zvonček“, bi se morda celo domislil naju dveh potnikov v svoji državi.

Kmalu nato prideva v Sinajo, ki je menda najkrasnejši kraj v deželi. Kar je Francozom Nizza, Italijanom Riviera, Rusom Krim in Avstrijcem Opatija, to je Rumuncem Sinaja. Tu imajo najimovitejši Rumuni svoje vile. Tudi kralj biva poleti tu.

Kar si le more poželeti bogat letoviščar, vse dobi tu: razkošno opravljene hotele, razne gledališke družbe, izborna godbo, po več ur dolga izprehajališča med temnim smrečjem itd.

Nad mestom se dviga tristo let stari samostan, ki je bil nekdanjim potnikom, ki so hodili preko tega prelaza, to, kar je samostan sv. Bernarda ljudem, ki gredo čez švicarski prelaz istega imena. Tu je dobil potnik prenočišče, hrano in krepko pijačo. Dandanes seveda, ko drži tod železnica, ni treba več te gostoljubnosti. Obžalujem pa še zdaj, da nisem vedel prej, da je ogled po samostanu dovoljen. Zvedela sva to šele nekaj dni potem, ko sva bila že daleč odtod.

V Sinaji sva tudi prenočila. Ker sva izpraševala prepozno za ležišče, naju ni mogel sprejeti noben hotel več. Ne da bi se obotavljala, skleneva, prenočiti tudi danes pod milim nebom. Poslušala sva zvečer še godbo na bulvaru. Bulvare so imenovali Francozi izprehajališča, ki so jih napravili na nekdanjih okopih, ki so obdajali vsako mesto. Godba pa je igrala tako divno, tako čuvstveno, da ne morem tega nikomur povedati. Potem pa si poiščeva ob Prahovi, ki teče tod mimo, nekaj pripravnih dreves, kjer razpeva spalno mrežo.

Mraz naju prebudi zjutraj. Že pred štirimi sva bila na nogah, zatopljena v neizmerno panoramo v najrazličnejših stopnjah rdeče barve se izpreminjajočih gor. Potem pa mi je pravil tovariš, da me je ostavil ponoči v mreži in šel nazaj na izprehajališče, kjer je igrala še vedno godba pred veliko kavarno.

Na poti srečujeva vse jutro rumunske žene, ki so jezdile konje, za vsako pa je stopal še en konj, ki je imel naloženo na hrbtu zelenjavo in podobnega sočivja, namenjenega na sinajski trg. Če sva pa srečala moške, je naju izpraševal vsak z „unde merdžete?“ (kam greste?).

Otroci, le pomislite, kako rada bi jim odgovorila, vprašala, kaj je to, kaj ono, bili smo vkup ljudje, živi, ustvarjeni po eni podobi, in vendar se nismo razumeli. Pokazala sva jim, da ne znava rumunski, in potem so zmajali z glavo. Samo eden, bil je malo vinjen, je naju ošteval potem z „manudrakuli“. Kaj se to pravi, res ne vem. Sešel sem se dobro leto

potem na Dunaju z Rumuncem, pa ta je znal tako malo nemščine in francoščine, da mi ni mogel raztolmačiti tega izraza.

Prve rumunske besede se naučiva v umazani kavarni majhne rumunske vasi. Mož je znal okrog sto besed nemščine, in tako smo se malo razumeli. Kar sva želela drugih izrazov (n. pr. konj, mačka, cerkev, železnica . . .) in ker jih ni poznal kavarnar v nemščini, mu jih — nariševa s kredo na mizo. Smejali smo se vsi prav od srca, vendar pa veva zdaj oba, da se pravi cerkvi po rumunski biséria, peč je mášina itd.

Naslednjega dne dospeva v Kámpine, kjer se nehajo Transilvanske Alpe in se prične velika planjava, imenovana Valahija. (Dalje.)

Micika — Mica.

Spisal *Fr. Rojec.*

I.

oretova Micika je bila sama doma. Sedela je v sobi za mizo ter se pripravljala, da bi spisala šolsko nalogo. Pred njo na mizi je bilo vse pripravljeno za pisanje, Miciki bi bilo treba le pero prijeto v roko, ga pomočiti v tinto ter začeti pisati, in kmalu bi bila dovršena njena naloga; ali tisti dan se kar ni mogla lotiti tega dela. Naslonila se je s komolcem na mizo, podprla glavico z dlanjo in s temnim pogledom zamišljena zrla tja nekam proti vratom.

Kaj se ji je prigodilo, kaj premišlja? Bila je dotlej vedno tako vesela in razposajena, a zraven tega vendar tudi jako pridna in poslušna ter ni nikdar odlašala z nobenim šolskim delom.

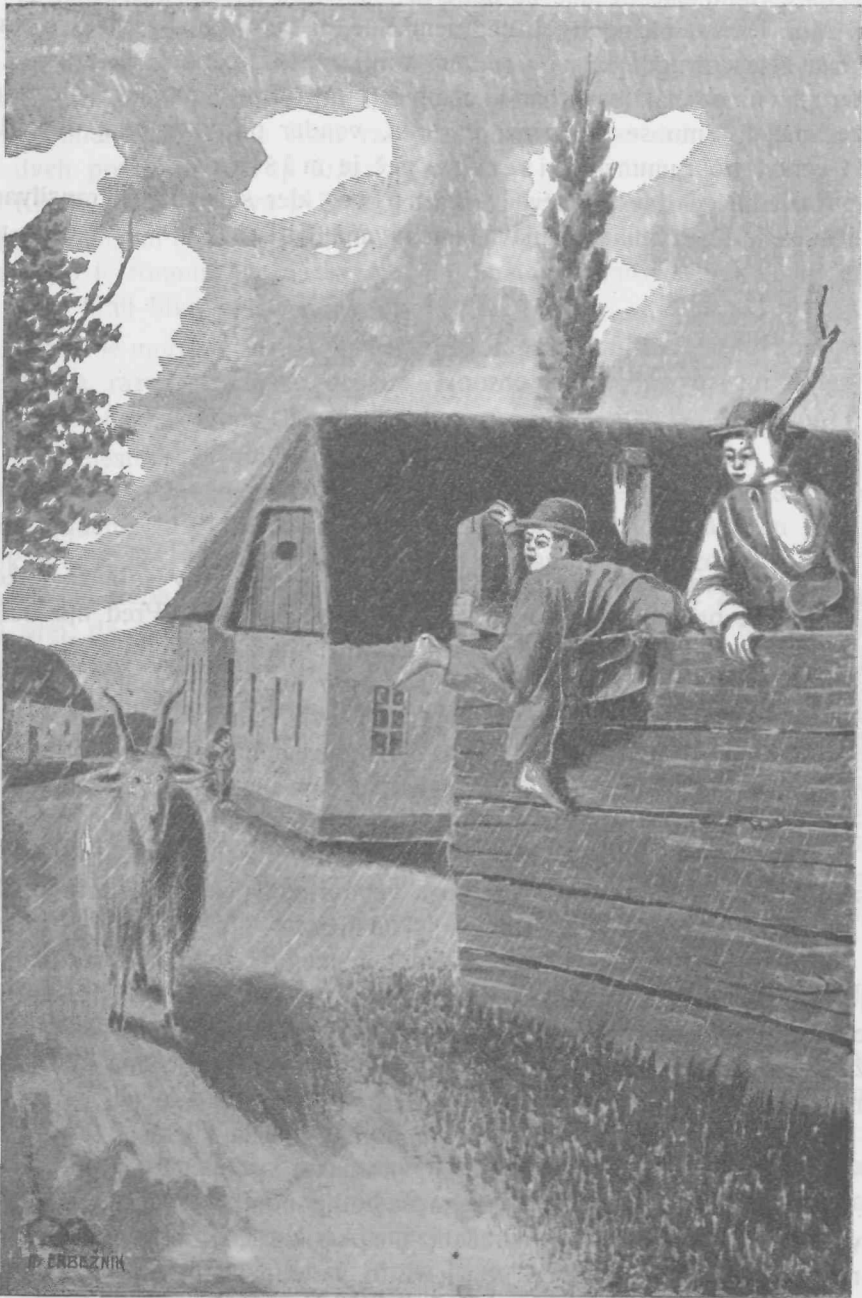
Solnce se je že nagnilo k zatonu, in njegovi žarki so prodirali skozi veje sadnega drevja in skozi okno v sobo ter barvali zid poleg vrat s svetlimi, pomarančastorumenimi lisami. Vežne duri so rahlo zaškrípale. V veži so se oglasili koraki. Prišla je domov s polja Micikina mati, da zakuri v peči in skuha večerjo.

Micika jo je precej spoznala po hoji in začela klicati:

„Mati, mati, pojdite noter, bom vas nekaj vprašala.“

„Ne utegnem, Micika, ne utegnem hoditi noter,“ se je oglasila mati v veži. „Ako me hočeš kaj vprašati, me kar vprašaj in jaz ti bom odgovorila tu v veži. Ali pa pridi ven! Hitro moram pripraviti večerjo za nas in za delavce, da ne bodo predolgo čakali, ko pridejo v mraku trudni in lačni domov.“

„Tudi jaz nimam časa, mati. Spisati moram še danes šolsko nalogo, ker nam je gospodična učiteljica v šoli že večkrat rekla, da naj nihče ne odlašaja na jutri, kar lahko stori danes!“

❖ Obleganje. ❖

„Je že res to,“ ji pritrdi mati, „ali časih smemo tudi napraviti kako tako izjemo, ki vemo o nji že naprej, da ne bo v škodo dobri stvari. In tako je sedaj tudi s tvojim delom. Jutri bo četrtek in boš lahko počasi pri belem dnevu napisala svojo nalogo mnogo lepše kakor zdaj-le, ko se že mračí. Ako pa se ti res tako mudi s tem delom, zakaj ga pa nisi že dokončala? Saj je že precej časa, odkar si prišla iz šole!“

„Nisem mogla pisati, mati. Tako sem žalostna,“ odgovori Micika s tožnim glasom.

„A žalostna si? Ti ubožica ti, kaj pa ti je vendar, da si tako silno žalostna? Res sem radovedna, kake srčne bolečine že more imeti tako dekletce, kakršno si ti.“

Miciki niso bile po volji te materine besede, ker je posnela iz njih, da se mati le šali z njeno žalostjo. In vendar jo je imela tako rada! Pa tudi mati je bila Miciki vedno tako dobra in prizanesljiva ter se je vselej odločno potegnila zanjo, kadar ji je kdo hotel storiti kako krivico. Tudi zdaj ji le ona more pomagati ter jo zopet potolažiti. Zatorej ven v vežo in kuhinjo k ljubi dobri mamici, da ji odkrije svoje gorje in jo zaprosi odpomoči . . .

Hitro je pospravila in shranila pisalno pripravo, potem pa odšla naravnost v kuhinjo k materi.

„Mati, ali bodo res ljudje tudi mene klicali za Mico, ko bom velika, ko bom stara?“

Glasno se zasmije mati temu Micikinemu vprašanju, stopi k nji, jo z roko pogladi po svilenih laseh in reče z mehkim glasom:

„O, ti presneta Mica ti, ali ti ta dela toliko žalosti in skrbi, da danes še naloge nisi mogla spisati? Kje pa si vendar pobrala take čenčarije, zakaj misliš na take reči?“

Micika začne nato pripovedovati: „Oh, mati, Mica je tako grdo ime, in nečem, da bi me kdaj klicali s tem imenom. Kvedrova Mica, veste, tista šantava Kvedrova Mica, ki stanuje tam na koncu vasi v leseni Borčevi bajti in hodi okrog ob palici, ta mi je rekla, da bodo tudi mene klicali le za Mico, kadar bom velika in stara kakor ona.“

„Kako pa, da ti je začela to praviti?“ vpraša mati začudeno.

„Šla sem mimo njene kočice iz šole; ona je sedela zunaj pred kočico ter krpala stare cunje. Jaz jo pa podražim: „Mica, Mica, zakaj pa tebi pravijo Mica?“ — „„Ker mi je tako ime,““ se zadere nad menoj Kvedrova Mica. „„Otrok neumni, ali še tega ne veš, da je meni ime Mica?““ — Jaz se ji smejem in čudim, da ima tako grdo ime, ona se pa zopet zadere nad menoj: „„Kaj se mi režiš, zijalo zabito! Kako je pa tebi ime?““ — „Jaz sem pa Micika,“ ji odgovorim veselo. „„A, a, Micika, Micika ti je ime!““ pravi potem ona počasi in se smeje tako čudno: „„Sedaj, ko si še majhna, ko si še otrok, si Micika; ko boš velika in stara, boš pa Mica kakor jaz! Ali ne veš, da je Micika in Mica enoisto ime in da so majhne in mlade Micike, velike in stare pa Mice? Tudi meni so ljudje rekli Micika, Mici, Marička, Micelj ali pa Minka, ko sem bila lepa, mlada, otročja in

neumna kakor si sedaj ti; sedaj, ko sem grda in stara, mi pa nihče ne pravi drugače kakor Kvedrova Mica. Prav zadovoljna sem s tem imenom in vse eno mi je, če mi pravijo Mica ali pa če bi me klicali za Uršo, Špelo, Nežo, Jero ali Anko. Da imam le kaj dejati v lonec in se v kaj obleči, pa je dobro.“

Nisem je mogla več poslušati in odšla sem žalostna proti domu.

Mati je pokarala Miciko, zakaj draži stare ljudi in jih ne pušča v miru, ter jo potolažila, da se ji ni treba bati, da bi kdaj tudi ona postala kaka Kvedrova Mica.

II.

Vas, kjer je bila doma Zoretova Micika, je bila pol ure hodá oddaljena od šole. Iz tiste vasi pa je hodil v šolo Koritnikov Jakec, pa še več drugih dečkov in deklic je hodilo v šolo.

V šolo in iz šole so hodili navadno vsi skupaj. Ko so šli nekega dne zopet v šolo, sta se spotoma Micika in Jakec nekaj sprla. Jakec pa je bil jako poreden kakor so menda vsi Jakci na kmetih in je precej začel zmerjati Miciko ter to obkladati z raznimi nespodobnimi priimki. Rekel ji je tudi: „Mica, Mica micasta — ti lisica lisasta!“

Miciko so te besede jako užalile in zdelo se ji je, kakor da bi jo kdo zabodel z nožem naravnost v srce. Spomnila se je razgovora s Kvedrovo Mico in s strahom spoznala, da njeno prerokovanje le ni bilo povsem prazno. Ako si jo upa sosedov Jakec že zdaj zmerjati z Mico micasto, kaj bo šele v njenih poznejših letih! Kaj bo, ako se prerokovanje Kvedrove Mice popolnoma izpolni nad njo?! Oh, te sramote pa že neče čakati na tem pokvarjenem in hudobnem svetu! Rajša poprosi ljubega Boga, da jo prej vzame k sebi v visoka srečna nebesa, kjer je ne bo smel nihče več zmerjati ali pa kako drugače žaliti.

Med tem premišljevanjem ji je živo stopila pred oči strašna podoba Kvedrove Mice, in začela je bridko ihteti in jokati.

Micikine tovarišice so se zapodile za Jakcem, da bi ga kaznovale s svojimi pesti za njegovo hudobnost. Toda Jakec jih ni hotel čakati, ampak je zbežal naprej ter se jim potem iz daljave nazaj rogal in posmehoval.

Micika se ni mogla izlepa pomiriti in potolažiti in ko je že sedela v šoli na svojem mestu, je imela še vedno rdeče in objokane oči.

Gospodična učiteljica jo je vprašala, zakaj se je jokala, a namesto Micike so vstale v klopih njene vaške tovarišice ter hitele tožiti Koritnikovega Jakca.

Ostro je posvarila hudobnega Jakca gospodična učiteljica, nato pa vse poučila o lepih in nelepah krstnih imenih:

„Vaša krstna imena so vam izbrali in dali vaši starši, in nihče ni sam kriv, ako nima lepega imena. Zato je jako nespametno in sirovo, koga dražiti in zaničevati zaradi njegovega imena. — Da niso posebno lepo-glasna nekatera krstna imena, ki jih imajo ljudje v naših krajih, to je res. Ali teh imen si niso izmislili naši slovenski dedje, ampak so jih dobili pri

Italijanih in Nemcih ter jih potem oddali tudi svojim potomcem. In to je jako žalostno in poniževalno za naš narod! Vsi drugi narodi in tako tudi drugi Slovani kakor Rusi, Poljaki, Čehi, Slovaki, Hrvati, Srbi in Bolgari imajo svoja lepa krstna imena, le mi Slovenci jih nimamo in si jih zaradi tega izposojamo pri nam sovražnih tujcih. To kaže, kakor da bi bili mi le sužnji teh tujcev. — V zadnjem času so predstavili nekatera tuja imena na slovenski jezik, in ta imena se sedaj glase po naše: Božidar, Cvetko, Dragotin, Miroslav, Miroslava, Srečko, Vekoslav, Vekoslava itd. Vsa ta imena se sicer lepo glase tudi v slovenščini, ali naša vendar niso in se lahko vsak čas zamenjajo s prvotnimi tujimi imeni. — Zaraditega najpametneje store oni slovenski starši, ki hočejo dati lepa domača ali narodna imena svojim otrokom, da ta imena izbero med imeni raznih slovanskih narodov. Teh imen je jako veliko in so vsa tudi nam Slovencem razumljiva in prikladna. Najnavadnejša med njimi in lastna že tudi mnogim zavednim Slovencem in Slovenkam pa so ta-le: Bogdan, Dragica, Danica, Ciril, Metod, Milan, Milena, Slavko, Slavica, Milica, Branko, Vladko, Stanko, Vid, Vida, Vera, Vladislava, Zora, Zdenka in Živko. — Posebno imenitni in slavni sta imeni Ciril in Metod.“ In potem je gospodična učiteljica svojim učencem in učenkam, ki so jo ves čas pazno poslušali, povedala še mnogo zanimivega o svetih bratih Cirilu in Metodu ter razložila pomen še nekaterih drugih slovanskih imen.

O Vladislavu in Branislavu, ki ju kličemo z okrajšanima imenoma: Vladko in Branko, je rekla: „Vladislav naj slavno, to je modro in pametno vlada in dela na svojem domu in med svojim narodom. Branislav pa naj brani slavo in čast svoje rodovine, svojega naroda in svoje domovine. Tako vidite, da so ta lepa slovanska imena tudi nam Slovencem popolnoma razumljiva in domača.“

Med mladimi poslušalci in poslušalkami so bili tudi trije z lepimi slovanskimi imeni, in sicer nadučiteljev Ciril ter trgovčevi hčerki Vera in Vida. Vsi ti trije so sedaj ponosno dvigali glave, in lica so jim žarela sreče in veselja; a drugi so jih žalostno gledali od strani ter jim zavidali, da imajo tako imenitna in lepa imena.

To je zapazila tudi gospodična učiteljica in končno še pripomnila:

„Vi trije, Ciril, Vera in Vida, ste res lahko ponosni na svoja lepa domača imena, a zahvaliti se morate zanja le svojim staršem. Vam vsem drugim pa ni več pomagati v tem oziru; zakaj ime, ki ga človek dobi pri svetem krstu, ga spremlja na vseh potih življenja do smrti in še po smrti se ga nihče ne more iznebiti. Toda ako morate vi obdržati svoja imena in si torej ne morete več pomagati, pa lahko pomagata do slovenskih imen vsaj svojim bratcem in sesticam, ki jih vam še da Bog, ako prosite svoje starše, da bi jim tudi vi smeli pomagati pri izbiranju imen za bratca ali sestrico, preden ju ponesó iz hiše h krstu. Ako bo ob takih prilikah kdo izmed vas potreboval lepih slovanskih imen, naj se oglasi kar pri meni. Rada mu jih napišem celo vrsto na listek.“

III.

Pri Zoretovih so imeli vesel dan. Ponoči so dobili majhnega fantka! Ko se je Micika zjutraj prebudila v svoji postelji in pogledala okrog sebe, se ji je zdelo v sobi vse tako čudno in nenavadno. Vsa okna so bila skrbno zagrnjena, v sobi je bilo skoro temno kakor ponoči, da je izpočetka komaj razločila posamezne predmete v svoji bližini. Ko pa je nekaj časa gledala predse v temo, se ji je zazdelo, kakor da bi se polagoma zdanilo v sobi, in vidila je vse razločno okolo sebe.

Oče je bil že vstal ter se menda napotil ven za svojim delom, zakaj ni ga bilo več v sobi. Mati pa je še ležala na postelji in glavo je imela pokrito z ruto, ki je bila potisnjena globoko na čelo. Poleg matere je stala tuja ženska in natihoma govorila z materjo. Ko je Micika natančneje pogledala, jo je spoznala. Bila je teta Ana.

„O, tetka Ana, dobro jutro! Danes ste nas pa zgodaj obiskali,“ jo pozdravi Micika in sede v postelji.

„Dobro jutro Bog nam daj, Micika, dobro jutro! Veselo novico ti moram povedati. Dobila si majhnega bratca. Ali ga boš kaj rada imela?“

„Kaj, bratca sem dobila,“ vpraša Micika radostno iznenadena, skoči iz postelje in se začne mirno oblačiti, da bi šla prej gledat svojega bratca. „Kje pa je moj bratec, kdo ga je pa prinesel k nam, da nisem nič videla?“

„Tukaj-le pri mami leži in spančka. Prinesla ga je štoklja ponoči, ko si ti trdno spala. Tudi tvoja mama je spala takrat. Štoklja pa je na okno zraven njenega zglavja trikrat močno potrkala s svojim dolgim kljunom, da se je mama prebudila in pogledala, kdo jo kliče. Štoklja je precej na to odletela, a na oknu je zajokalo detece, tvoj bratec. Mama je hitro vstala, da je vzela uboščka v sobo na toplo ter ga oblekla kakor se spodobi za take otročiče; pri tem pa se je malo prehladila in zato mora ostati v postelji še par dni. Pa nič se ne boj, Micika, za mamino zdravje! Kmalu bo mama popolnoma zdrava, da bo lahko vstala, šla kuhat v kuhinjo in delat na polje. Dokler pa ne more delati, bom jaz namesto nje opravljala vsa njena dela. Ali ti bo to všeč, Micika?“

„O, prav, prav, tetka, in jako hvaležna sem vam, da tako lepo skrbite za našo mamo. Tudi jaz hočem biti jako pridna in bom lepo stregla mami, da bodo prej zdravi.“

Micika se je oblekla in stopila k materini postelji. Božajoč z mehko ročico mater po licu, jo je skrbno povpraševala, če je res le malo bolna in če bo res kmalu zopet zdrava, kakor je rekla teta. Ko ji je tudi mati to pritrdila s smehljajočim obrazom, je Micika verjela, da njena draga mamica res nima hude bolezni, in tudi na njenem obrazku se je zazibal vesel in zadovoljen nasmeh.

Mati jo vpraša: „Micika, ali bi rada videla svojega bratca?“

„Seveda bi ga rada videla,“ vzklikne Micika veselo. „Prosim, mati, pokažite mi ga no, da bom videla, kakšen je!“

Mati odgrne belo ruto na zavoj, ki je ležal zraven nje v postelji, in Micika je zagledala rdečkast obrazek svojega prvega bratca. Dolgo ga je gledala, božala po mehkem ličecu, se mu smejala, ga ogovarjala in hvalila, kako je pridkan in srčkan! Ali mali paglavček se ni nič zmenil za laskanje in dobrikanje svoje sestrice; še očesc ni hotel odpreti, da bi jo videl, ampak je svojo pot dalje spal, kakor da bi ga ves svet nič ne brigal.

Mati zopet pokrije dete z ruto, Miciki se pa hipoma tožno potemni njeno prej tako veselo lice. Zopet se je spomnila, kaj je morala pred kratkim pretrpeti zaradi svojega imena. In kako se bo imenoval njen bratec? Ali bo tudi on dobil tako ime, ki se bo moglo tako grdo pretvarjati kakor njeno? Pride ji na misel lepi nasvet gospodične učiteljice, in pogum ji zraste v srcu. Zato vpraša mater:

„Mati, kako bomo pa klicali tega mojega bratca? Ali bo Jakec ali Mihec?“

„Zakaj bi bil Jakec ali Mihec,“ jo zavrne mati. „Saj ni nikogar s takim imenom pri naši hiši. Najbrž bo Matiček, ker je tudi očetu ime Matija. Popoldne bo krst, in ko pride oče domov z botrom, se bomo takoj natančno domenili, kakšno ime mu bomo dali.“

„Mati, nikar naj ne bo Matiček,“ prosi Micika. „Ko bo malo večji in bo hodil v šolo, ga bodo zmerjali z Maticem kakor Počepinovega. Zato dovolite, da mu jaz izberem kako tako ime, ki bo vedno lepo pri malem in velikem. In jako rada ga bom imela. Ako bo pa Matiček — Matic, pa ne bom nič marala zanj. Meni niste privoščili kakega lepšega imena, pa ga zdaj privoščite vsaj mojemu bratcu!“

Teta Ana se je čudila, zakaj ni Micika zadovoljna s svojim imenom; a Micika ji pove, kaj ji je prerokovala Kvedrova Mica in kako jo je zmerjal Koritnikov Jakec, in teta ji ni vedela ničesar odgovoriti.

„Micika, kako pa naj bi se po tvoje imenoval tvoj bratec?“ vpraša mati.

„Bogdan, Ciril, Milan ali pa kako drugo tako slovansko ime naj dobi! Tudi pri nadučiteljevih in trgovčevih imajo otroci taka imena.“

„Oni so pa gosposki, a pri nas smo kmetiški,“ ugovarja mati. „In ljudje bi se norčevali iz našega, ako bi imel tako gosposko ime.“

„Saj ta imena niso gosposka, ampak narodna ali domača, kakršna imajo drugi Slovani v mestih in na kmetih, v palačah in v bajtah. Henrik, Štefanija, Albin, Kristina, ta imena so bolj gosposka in tuja, pa se vendar nihče ne izpodtika nad njimi, čeprav jih imajo tudi nekateri kmetiški ljudje.“

Mati je navedla še več ugovorov in pomislekov; ali Micika se ni dala odvrniti od svojega namena. Prosila je mater tako dolgo, da jo je uslišala. Ko pa je prišel oče domov, se je lotila s prošnjo tudi njega na isti način kakor matere. Tudi on se ji ni mogel dolgo upirati. Domenili pa so se potem tako, da bo imel Micikin bratec dve imeni, in sicer bo prvo, s katerim ga bodo klicali, ono, ki mu ga izbere Micika, a drugo mu določita oče in mati.

Micika je nato vsa vesela in srečna odhitela v šolo, odkoder se je vrnila z listkom, kamor je napisala gospodična učiteljica celo vrsto slovanskih imen.

Micika je dolgo izbirala in premišljala, katero ime bi bilo lepše in primernejše, naposled pa se je odločila, da naj bo ime njenemu bratcu — Branko! In ko so jo vprašali, zakaj mu je izbrala ravno to ime, je odločno odgovorila: „Zato, da me bo varoval in branil, kadar bo velik, pred hudobnimi in nagajivimi ljudmi, ako me bodo hoteli prekrstiti iz Micike v — Mico!“

Iz ruskih knjig.

Iz ruščine poslovenil *Fran Voglár.*

Veverica in volk.

Veverica je skakala od veje do veje in je padla na spečega volka. Volk je skočil in jo hotel požreti. Veverica je prosila: „Pusti me!“ Volk je rekel: „Dobro, pustim te, samo povej mi, zakaj ste veverice tako vesele. Meni je vedno dolgočasno, kadar pa pogledam vas, se vselej tam gori v vrhu igrate in skačete.“

Veverica je rekla: „Pusti me poprej na drevo, odtam ti povem, a tukaj se te bojim.“ Volk jo je izpustil, veverica je zbežala na drevo in odtam rekla: „Tebi je zato dolgčas, ker si hudoben, tvoja hudobija žge srce. A me smo vesele zato, ker smo dobre in nikomur ne želimo zla.“

Medved in poleno.

Medved je šel po gozdu in je vohal, je li je dobiti kaj jedi. Zavohal je med. Dvignil je gobec kvišku in videl na smreki panj, a pod panjem gladko debelo poleno, ki je viselo na vrvi. Splezal je na smreko, priplezal do polena, a dalje ni mogel, ker ga je oviralo poleno. Medved je sunil s taco poleno v stran, poleno se je lahko zagugalo nazaj in udarilo medveda po glavi. Medved je sunil poleno krepkeje, a poleno je udarilo medveda silneje. Razsrdil se je medved in sunil poleno z vso silo, poleno pa je odskočilo za seženj*) nazaj in tako treščilo po medvedu, da se je skoraj zvalil z drevesa. Medved se je razkačil. Pozabil je na med; hotel je ugonobiti poleno in ga je suval z vso silo, a plačilo mu ni izostalo ni enkrat. Pretepal se je medved s polenom toliko časa, dokler se ni zvalil popolnoma zbit z drevesa; a pod drevesom so bili nataknjeni koli, in svojo brezumnost srditost je moral medved plačati z življenjem.

* Seženj = 2·13 m.

Na paši.

Po zeleni travi hodi
Anka pridna, kravo vodi,
plete si v zabavo,
krava muli travo.

Kravico bo v hlev odgnala,
mleka sebi piti dala;
polna mera mleka
poživi človeka.

Kravica se rada pase,
deklici med prsti rase
nogavica mehka,
v nji je hoja lehka!

Ko bo zima privihrala,
kravica bo v hlevu stala,
Anka bo obuta —
zima, bodi kruta!

E. Gangl.

Kraljevič Milinda.

Po indijski pravljici spisal *Kompoljski*.

Tam daleč v deveti deželi je nekdam kraljeval kralj Milinda. Njegov sosed Bramadata ga je napadel z velikansko vojsko. Kralj Milinda je izgubil svoje kraljevstvo in vse imetje. Komaj je rešil samega sebe, kraljico in kraljeviča. Skril se je s svojo družino v glavnem mestu svojega sovražnika in ondi živel pod drugim imenom nekaj let. Nekega dne so ga pa njegovi nekdanji prijatelji izdali kralju Bramadati. Sovražni kralj je ukazal zvezati Milindo in njegovo ženo, ju vlačiti po mestnih ulicah in potem razsekati na kosce.

Kraljeviča ni bilo doma, ko so zvezali sovražniki njegove starše. Mudil se je v mestu in je videl, ko so vojaki gnali očeta in mater zvezana kakor dva razbojnika. Pristopil je k očetu kot tujec, in oče se je poslovil od njega z besedami: „Moj sinko, ne sovraži kralja Bramadate in ne maščuj naju. Sovraštvo se ne konča s sovraštvom, ampak z dobroto in s prijaznostjo.“

Kraljevič Milinda je šel ponoči k straži, ki je stala ob truplih njegovih staršev. Stražo je upijanil in trupli sežgal, kakor je tam navada. Potem je šel v gozd in se ondi zjokal kakor majhen otrok. Maščevanje do kralja Bramadate je napolnilo njegovo srce. Krvavo je hotel maščevati svoje dobre starše. Zato je drugi dan odšel nazaj v mesto in je izkušal dobiti na dvoru kako službo. Sprejeli so ga, da je stregel kraljevim slonom. Kmalu pa se je kralju tako prikupil s svojim lepim petjem in pametnim vedenjem, da ga je ta vzel k sebi za svojega spremljevalca.

Nekoč je šel kralj Bramadata na lov s svojimi dvorjani. Seveda ga je spremljal tudi kraljevič Milinda. Gonjači in lovci so se porazgubili v gozd. Poleg kralja je ostal samo Milinda. Dolgo so lovili, in kralj se je utrudil. Legel je na zemljo ter glavo položil v naročje Milindi. Kmalu mu je spanec zatisnil trudne oči.

„Zdaj je dospel čas mojega maščevanja,“ si je mislil Milinda, ki je še vedno gojil srd do Bramadate in čakal le ugodnega trenutka. Potegnil je meč iz nožnice in hotel spečemu kralju odsekati glavo. A v tem hipu se je spomnil zadnjih očetovih besedi: „Moj sinko, ne sovraži kralja Bramadate in ne maščuj naju. Sovraštvo se ne konča s sovraštvom, ampak z dobroto in s prijaznostjo.“ Mislil si je, da bi ne bilo prav, če bi se ne ravnal po zadnjih očetovih besedah; zato je potisnil meč zopet v nožnico. Trikrat je prišla izkušnja, da bi maščeval svoje starše, a vsakokrat se je premagal.

Medtem so kralja prebudile grozne sanje. Sanjalo se mu je, da ga hoče umoriti njegov služabnik — Milinda. Milinda se je ravno zopet bojeval z izkušnjo, da bi se maščeval. Zato je naglo zagrabil slabotnega kralja za dolge lase in dvignil meč z besedami: „Jaz sem Milinda, sin

kralja Milinde. Ali se še spominjaš, kako grozno si mučil moje starše? Glej, zdaj je došel trenutek maščevanja.“ Kralj je prestrašen zdrknil na kolena ter prosil za življenje in odpuščanja. Milinda se je zopet spomnil očetovih besedi in dejal z mirnim glasom: „Tvoj služabnik, o kralj, nima pravice vzeti življenja svojemu gospodu. Odpusti mi in podari mi življenje.“

„Podarim ti življenje in ti prisegam, da nočem nikdar vzeti tebi življenja. Podari mi ga tudi ti in obljubi isto.“

Kraljevič Milinda je prisegel, da se ne bo nikdar maščeval. Kralj Bramadata je vrnil sinu vse kraljevstvo in vse zaklade, ki jih je bil vzel njegovemu očetu.

Živela sta odslej kot dobra soseda in prijatelja do smrti.

Dva osla.

Spisal *Sorin*.

Osla sta vozila skupaj v mesto blago svojih gospodarjev. Starejši osel je vlekel težak voz in se je komaj pomikal dalje. Manjši je imel na vozu polovico manj blaga, dasiravno je bil močnejši kot njegov tovariš.

Spotoma opazita osla, da sta gospodarja na vozu zaspala.

Mlajši osel reče: „Voziva prav počasi, da se ne utrudiva. Gospodarja spita in ne bosta opazila ničesar.“

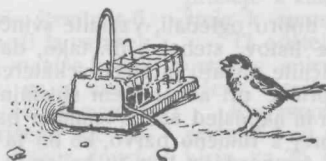
„Ne, tovariš,“ reče starejši. „Čim hitreje prideva do mesta, tem prej sva prosta.“

Mlajšemu pa ne ugaja tak odgovor, zato zaostane za svojim tovarišem. Vedno počasneje vozi in se smeje starejšemu tovarišu, ki je že izginil v daljavi.

Zdaj se zbudi na vozu gospodar. Ko vidi, da je zaostal njegov osel, udari po njem z bičem. Osel gre malo hitreje. A to gospodarju še ni po volji. Preganja osla toliko, da mora teči.

Ves poten doteče pri mestu starejšega tovariša, ki ga vpraša: „Zakaj si tako poten in utrujen? Saj si vendar počasi vozil!“

Mlajši ga hvaležno pogleda in vozi spet poleg njega. A hitra vožnja ga je tako utrudila, da je komaj dohajal svojega starejšega tovariša, ki je še vedno enakomerno korakal in se le malo utrudil na dolgi poti.

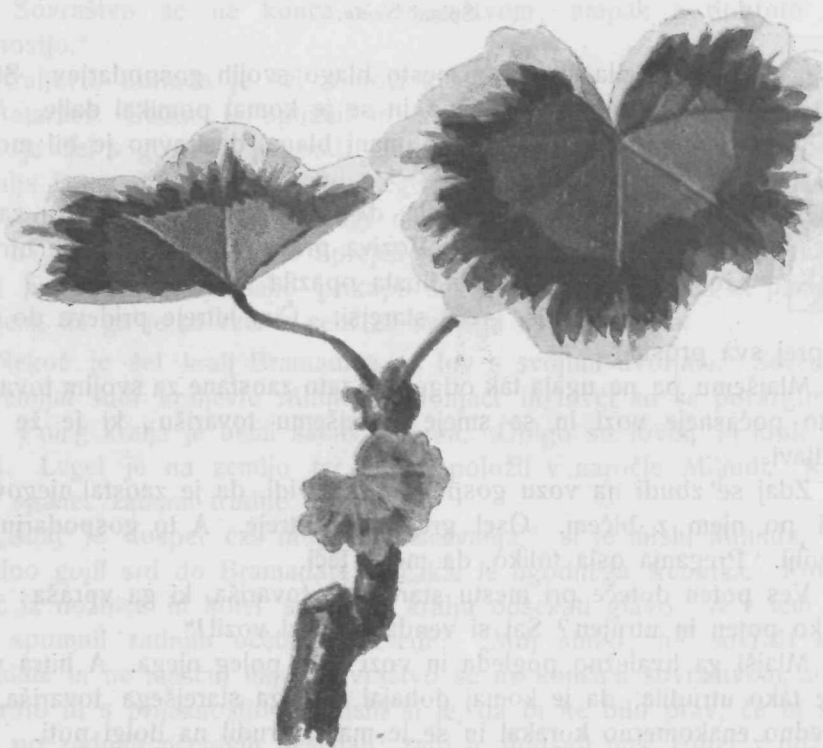

Mladi risar.

Priobčuje A. Siž.

Cvetico, ki jo vidite tu naslikano, imenujemo pelargonijo in jo gotovo vsi poznate, saj jo vidimo povsod na oknih in vrtih, kjer ljubijo cvetice. Njeni listi so prav različno barvani ali pa so le zeleni, cvet pa je povečini rdeč. Če imate doma pelargonijo, ki je podobna tej na sliki, potem pa poizkušajte, da jo naslikate tudi vi. V ta namen si jo postavite predse v primerno razdaljo, jo opazujte natančno, a ne z odprtimi, marveč z napol odprtimi očmi, zato da ne vidite vseh posameznosti, ki jih ni potreba risati,

oziroma slikati. Ko ste si jo dobro ogledali, vzemite svinčnik in narišite s prav tankimi potezami konture, t. j. obrise listov, stebel i. dr. tako, da vam risba točno predstavlja naravno cvetico. Nato pa pričnite slikati, in sicer v kateremkoli redu hočete, vendar pa je treba paziti na to, da se prične pri akvarelnem slikanju (t. j. pri slikanju z vodenimi barvami) najpoprej s svetlimi in naposled šele s temnimi barvami. Torej bi ubrali tu to-le pot: Prevlcite vse liste najprej z rumeno barvo, ko bo ta že skoro, a ne povsem suha, napravite svetlordeče, potem temnordeče lise in ko se te nekoliko posuše, pa pričnite

z zeleno barvo in naposled narišite še sence in svetlobe. Svetlobo pa lahko napravite na ta način, da izpusčite one dele, ki so svetli in jih nič ne prevlečete z barvo, ali pa da jih potem, ko so že prevlečeni napol suhi, zopet izpirate z mokrim, a med prsti iztisnjenim čopičem. S tako ploščnato stisnjenim čopičem drsate po žilah, ki naj bodo svetle, toliko časa, da se barva prime čopiča in se na papirju pokaže svetla lisa. Take svetle dele pa napravite tudi tako, da dotično mesto na papirju prevlečete s čopičem, pomočenim v vodo, potem pa dotično mesto obrišete s krpico jelenovega usnja, ovito na prst na ta način, da bolj ali manj pritiskate po zmočenem mestu, kakor že pač hočete imeti več ali manj svetlobe. — Če ne dobite pa take cvetice, smete pa prerisati tudi to tukaj. Seveda se vam izprva morda ne bo posrečilo zadeti prave barve, a to vas ne sme nič strašiti; poizkušajte potem še in še, in prepričani bodite, da doženete potem gotovo svoj smoter. In ko boste znali narisati in naslikati te vrste cvetico, potem pa se spravite takoj še na druge težje in naposled tudi na take, ki imajo lepe cvetove.

Obleganje.

Današnja podoba na strani 180. nam kaže prizor iz vasi. Vaški paglavci so dražili in dražili županovega kozla, dokler ni bilo rogaču dovolj nagajivosti. Nastavil je roge in se zaprašil med nagajivce, ki so jo hitro ubrali v beg, zakaj bali so se kozlovih rog. Drug za drugim so splezali za visoki plot, odkoder so še nadalje dražili hudo žival. Ta je pa skrbno stala na straži in tako oblegala sovražnike. Seveda: lahko je nagajati izza varnega zavetja, ali to ni znak pravega junaštva, kdor se straši poštenega boja. Taki junaki imajo — zajčji pogum!

Kako uganeš število, ki si ga misli tovariš?

I. način.

Reci tovarišu, naj zase prišteje k številu, ki si ga misli, 5; to vsoto naj pomnoži s 3, odšteje od zmnožka 7 in ti pove ostanek.

Če odšteješ od tega števila 8 in ostanek deliš s 3, je količnik število, ki si ga je mislil tovariš.

Ker namreč tovariš prišteje k svojemu številu 5 in pomnoži to vsoto s 3, dobi število, ki je za 15 večje kakor trikratno število, ki si ga misli. Ker odšteje še 7, ti pove število, ki je še za 8 večje kakor trikratno število, ki si ga misli. Če sedaj odšteješ teh 8, dobiš ravno trikratno tovariševo število.

N. pr.: Tovariš si misli 43. $43 + 5 = 48$; $48 \times 3 = 144$; $144 - 7 = 137$. Tovariš ti pove 137. Sedaj računaš: $137 - 8 = 129$; $129 : 3 = 43$.

II. način.

Tovariš naj zase pomnoži število, ki si ga misli, s 6; od zmnožka naj odšteje 5; ostanek naj pomnoži s 3, k temu zmnožku prišteje 1, vsoto deli z 2 in prišteje h količniku 7. Ta vsota, ki ti jo tovariš pove, je ravno devetkratno število, ki si ga je mislil.

Ker tovariš pomnoži svoje število s 6, odšteje od zmnožka 5 in pomnoži ta ostanek s 3, dobi število, ki je za 15 manjše kakor osemnajstkratno število, ki si ga je mislil. Ker prišteje 1, je ta vsota še za 14 manjša kakor osemnajstkratno tovariševo število. Polovica je pa za 7 manjša kakor devet-

kratno tovariševo število. Ker prišteje 7, ti pove tovariš ravno devetkratno število, ki si ga je mislil.

N. pr.: Tovariš si misli 12; $12 \times 6 = 72$; $72 - 5 = 67$; $67 \times 3 = 201$; $201 + 1 = 202$; $202 : 2 = 101$; $101 + 7 = 108$. Tovariš ti pove 108. Ti računaš: $108 : 9 = 12$.

III. način.

Tovariš naj pomnoži število, ki si ga misli, z 2; k zmnožku naj prišteje 3; to vsoto pomnoži s 5; od zmnožka odšteje 11 in ti pove ta ostanek. Ta ostanek ima na mestu enic vedno 4; če enice izpustiš, dobiš število, ki si ga je tovariš mislil.

Ker tovariš pomnoži svoje število z 2; prišteje 3 in to vsoto pomnoži s 5, dobi število, ki je za 15 večje kakor desetkratno število, ki si ga misli. Ker odšteje sedaj 11, ti pove število, ki je še za 4 večje kakor desetkratnik. Desetkratno število pa dobi namesto enic 0 in ima ono število, ki je za 4 večje, na mestu enic 4.

N. pr.: Tovariš si je mislil 28; $28 \times 2 = 56$; $56 + 3 = 59$; $59 \times 5 = 295$; $295 - 11 = 284$. Tovariš ti pove 284. Če izpustiš 4, dobiš 28.

IV. način.

Tovariš naj zase pomnoži svoje število s 3, prišteje k zmnožku 25, to vsoto pomnoži s 4 in ti pove zmnožek.

Če odšteješ od tega števila 100 in deliš ostanek z 12, dobiš število, ki si ga je tovariš mislil.

Ker namreč tovariš prišteje k trikratniku 25 in to vsoto pomnoži s 4, ti pove število, ki je za 100 večje kakor dvanaajstkratnik.

N. pr.: Tovariš si misli 8. $8 \times 3 = 24$; $24 + 25 = 49$; $49 \times 4 = 196$. Tovariš ti pove 196. Ti računaš: $196 - 100 = 96$; $96 : 12 = 8$.

V. način.

Tovariš naj zase množi število z 2, prišteje k zmnožku 5, vsoto množi s 5, prišteje k zmnožku 10 in vsoto množi z 10.

Ti odštej od tega števila 350, izpusti v ostanku enice in desetice, pa dobiš tovariševo število.

Ker množi namreč tovariš najprej z 2, prišteje 5 in zopet množi s 5, dobi število, ki je za 25 večje kakor desetkratnik. Ko

prišteje 10, dobi število, ki je za 35 večje kakor desetkratnik, in ker to zopet množi z 10, ti pove število, ki je za 350 večje kakor stokratno število, ki si ga je mislil.

N. pr.: Tovariš si misli 17; $17 \times 2 = 34$; $34 + 5 = 39$; $39 \times 5 = 195$; $195 + 10 = 205$; $205 \times 10 = 2050$. Tovariš ti pove 2050. Ti računaš: $2050 - 350 = 1700$.

VI. način.

Tovariš naj zase prišteje k številu, ki si ga misli, 3; vsoto naj pomnoži s 6; od zmnožka odšteje 3 in še število, ki si ga

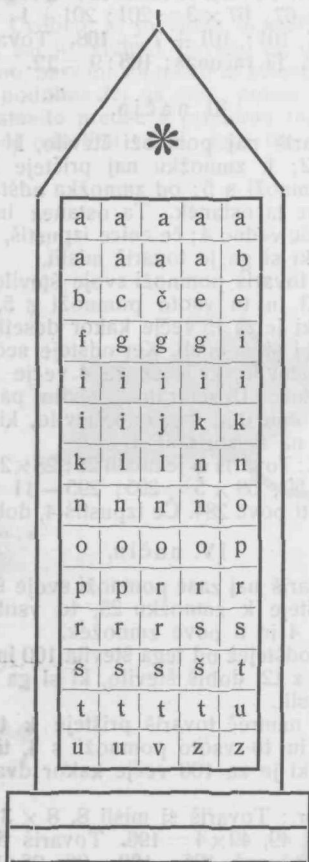
misli; ostanek naj deli s 5 — kar se vedno dá — in ti pove količnik. Ti odšteješ od tega količnika 3 in dobiš tovariševo število.

Ker namreč tovariš prišteje 3 in vsoto pomnoži s 6, dobi število, ki je za 18 večje kakor šestkratnik; ker odšteješ 3 in še število, dobi število, ki je za 15 večje kakor petkratnik. Petina tega števila je za 3 večja kakor število samo, ki si ga je mislil.

N. pr.: Tovariš si misli 32; $32 + 3 = 35$; $35 \times 6 = 210$; $210 - 3 = 207$; $207 : 5 = 41$; $41 - 3 = 38$. Tovariš ti pove 38. Ti računaš $38 - 3 = 35$. J. R.

Besedna naloga iz rudnistva.

Priobčil O..

Besede značijo:

1. različek vapnenca;
2. drag kamen rumene barve;
3. zmes živca, kremenca in sljude (hribina);
4. kamen trpkega okusa;
5. krhko, cinu podobno rudo;
6. drago kovino;
7. drugi kamen odzgoraj dol;
8. različek kalcedona;
9. precej težak kamen, podoben vapnencu;
10. železno rudo;
11. robato podgorsko kamenje;
12. tretji kamen odzgoraj dol;
13. kamen, lažji od vode;
14. lahko kovino, ki jo rabijo kleparji.

Besede odzgoraj dol značijo 3 drage kamene, ki — sestavljeni odzgoraj dol — tvorijo barvo slovenske trobojnice.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v sedmi številki.

Nabirajmo v mladosti
zaklade za stare dni,
ki žanjejo to, kar človek
mlad sadi!

Prav so jo rešili: Poldi, Sandka in Vidka Samsa v Il. Bistrici; Roman Vene v Il. Bistrici; Frančišek Seraf. Bratina in Rafael Dolinšek, drugošolca v Mariboru; Vera Flis, učenka 3. razreda v Verdu.